

Sikring mot naturskader

– oversikt over hvor kommunene kan hente informasjon og støtte i arbeidet med sikring mot naturskader

Innhold

Innledning	3
Styret for Statens naturskadefond / Statens landbruksforvaltning (SLF)	4
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)	5
Norges geologiske undersøkelser (NGU)	6
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)	7
Jernbaneverket (JBV)	8
Statens vegvesen	9
Publikasjoner vedrørende temaet sikring mot naturskader	10
Etatenes forhold til kommunale planprosesser i medhold av plan- og bygningsloven	11

Sikring mot naturskader

– innledning

Denne publikasjonen er et resultat av et samarbeidsprosjekt mellom sentrale statlige etater med ansvar og roller innen sikring mot naturskader. Publikasjonen er utarbeidet for å gi en samlet oversikt over hvor kommunene kan hente informasjon og støtte i arbeidet med sikring mot naturskader.

Følgende aktører har deltatt i utarbeidelsen av brosjyren:

- Styret for Statens naturskadefond/Statens landbruksforvaltning (SLF)
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Norges geologiske undersøkelser (NGU)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Jernbaneverket (JBV)
- Statens vegvesen

Det er vårt ønske at publikasjonen kan bidra til å gjøre kommunens arbeid med sikring mot naturskader enklere.

Ansvar for sikring mot naturskader er klart fordelt mellom flere offentlige aktører. Kommunen har et hovedansvar for sikring mot naturskader gjennom bestemmelsene i naturskadeloven og plan- og bygningsloven. For riks- og fylkesveger samt jernbanenettet har Statens vegvesen og Jernbaneverket ansvaret for sikring mot og konsekvenser av naturskader. Kommunen og private eiere har ansvaret for å sikre liv og eiendom mot skader fra vassdrag. Norges vassdrags- og energidirektorat har en sentral rolle gjennom kartlegging av fareområder og gjennomføring og finansiering av sikringstiltak i tilknytning til vassdrag.

Kommunen kan få tilskudd til sikringstiltak fra Statens naturskadefond. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap tilrettelegger og stimulerer til kommunal, regional og nasjonal beredskapsplanlegging. Norges geologiske undersøkelser produserer og formidler kunnskapsdata knyttet til skredfare.

Mer utfyllende informasjon om den enkelte etat finnes på deres nettsider. Denne publikasjonen vil bli gjort tilgjengelig elektronisk på www.naturskadefondet.no og etatenes nettsider.

Styret for Statens naturskadefond/ Statens landbruksforvaltning

Styret for Statens naturskadefond er et forvaltningsorgan under Landbruksdepartementet. Statens landbruksforvaltning (SLF) er sekretariat for styret og ankenemnda. Styret for Statens naturskadefond skal fremme sikring mot naturskader og yte tilskudd til sikringstiltak. Det ytes også erstatning for naturskader i de tilfellene der det ikke er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikringsordning.

Etatens oppgaver relatert til sikring mot naturskader
Styret for Statens naturskadefond kan gi tilskudd til sikringstiltak og på annen måte fremme sikring mot naturskader.

Tjenester etaten tilbyr innen sikring mot naturskader

SLF gir kommunen veiledning om fremgangsmåte ved søknad om tilskudd til sikring mot naturskader og tilskudd til sakkyndig bistand.

Tilskuddsordninger kommunen kan benytte seg av
Kommunen kan søke om midler til gjennomføring av sikringstiltak og til sakkyndig bistand. Innenfor rammen av den årlige bevilgningen forvalter Styret for naturskadefondet den statlige tilskuddsordningen. Det er en forutsetning for tilskudd at kommunen bidrar med økonomiske ressurser til sikringstiltaket. I begrenset omfang blir det også tildelt midler til kunnskapsutvikling på sikringsområdet.

Søknadene om tilskudd behandles to ganger årlig (april og oktober) og prioriteres etter fastsatte kriterier.

Regelverk og retningslinjer forvaltet av etaten og som er av betydning for kommunens forhold til sikringsarbeidet mot naturskader

- Naturskadeloven.

Kontaktinformasjon

Postadresse: Postboks 8140 Dep, 0033 Oslo
Besøksadresse: Stortingsgaten 28, 0033 Oslo
Telefon: 24 13 10 00
E-post: postmottak@slf.dep.no
Internett: www.naturskadefondet.no,
www.slf.dep.no

Statens landbruksforvaltning
Norwegian Agricultural Authority

Norges vassdrags- og energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et forvaltningsorgan under Olje- og energidepartementet. NVE har ansvar for landets vann- og energiresurser. NVE har oppgaver innen planlegging, saksbehandling og tiltak innen vannressursforvaltningen.

NVEs oppgaver relatert til sikring mot naturskader

NVE har ansvar for at nasjonale og regionale interesser innenfor områdene energiforsyning og vassdrag blir ivaretatt. NVE er ansvarlig myndighet når det gjelder fare knyttet til vassdrag og skal gi råd og veiledning slik at områder med uakseptabel stor fare for flom, erosjon, skred og isgang ikke bebygges.

Når forholdene i et vassdrag skaper en særskilt og uvanlig fare for mennesker, miljø eller eiendom, kan NVE pålegge tiltakshaver å innrette sin virksomhet for å redusere faren. NVE kan iverksette tiltak på fremmed eiendom for å verne mennesker, miljø eller eiendom mot en særskilt fare for alvorlig skade.

Tjenester NVE tilbyr innen sikring mot naturskader

NVE skal gi fylkeskommunen og kommunen nødvendig hjelp for å sikre at det blir tatt hensyn til fare for flom, erosjon, skred og isgang i planlegging etter plan- og bygningsloven. Ved behov for sikringstiltak sender kommunen melding om behov for bistand til NVEs regionkontor. NVE tar også selv initiativ til prioriterte sikringstiltak.

NVE lager flomsonkart og gjennomfører et program for å risikoklassifisere kvikkleireområder med potensiell skredfare i samarbeid med NGI.

Tilskuddsordninger kommunen kan benytte seg av

Den årlige bevilgningen NVE disponerer til sikringstiltak i og langs vassdrag, blir gitt av Stortinget. NVE kan gi bistand til planlegging og gjennomføring av sikringstiltak i

og langs vassdrag. NVE legger vekt på om den samfunnsmessige nytten av tiltaket forsvarer kostnadene. For tiltak som NVE gir bistand til, må kommunen, grunneiere og/eller andre som har nytte av tiltaket, normalt dekke 20 prosent av totalkostnadene. Anleggene utføres vanligvis under ledelse av NVE. I enkelte tilfeller kan NVEs bistand gis i form av pengetilskudd. Meldingsskjema om behov fås ved henvendelse til NVE.

Regelverk og retningslinjer forvaltet av NVE og som er av betydning for kommunens forhold til sikringsarbeidet mot naturskader

- Vannressursloven, vassdragsreguleringsloven og energiloven.

Kontaktinformasjon

Postadresse: Postboks 5091 Majorstua, 0301 Oslo
Besøksadresse: Middelthunsgate 29
Telefon: 22 95 95 95
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

NVEs kontakt med kommunen ivaretas via regionkontorene Region Midt-Norge, Region Nord, Region Sør, Region Vest og Region Øst. Adresser finnes på NVEs internettside.

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

NVE

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Direktoratet for sivil beredskap og Direktoratet for brann og elsikkerhet ble 1. september 2003 slått sammen og omdannet til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Direktoratet leder sivilforsvaret og er fagmyndighet for brannvesen og lokale el-tilsyn. DSB gir faglige råd og beslutningsgrunnlag for Justisdepartementets politikkutforming og prioriteringer innen samfunnssikkerhetsområdet. Direktoratet har et samordningsansvar i forhold til samfunnets beredskapsforberedelser og et hovedansvar for koordinering av tilsyn med virksomheter med storulykkespotensial.

DSBs oppgaver relatert til sikring mot naturskader

DSB har ansvar for å bidra til at risiko- og sårbarhet (for eksempel ved flom, skred osv.) reduseres i utbyggingsområder. Direktoratet har ansvar for å påvirke ansvarlige myndigheter til å legge risiko- og sårbarhetsanalyser til grunn for planlegging og drift. DSB har etatsstyringsansvaret for fylkesmannen på området beredskap og samfunnssikkerhet. Dette innbefatter også fylkesmannens rolle som høringsinstans ved kommunale plansaker i henhold til plan- og bygningsloven og bruk av innsigelsesretten på området sikkerhet og beredskap.

Tjenester DSB tilbyr innen sikring mot naturskader

DSB har en egen skole, Sentralskolen for sivil beredskap, som tilbyr blant annet følgende kurs til kommunen, fylkeskommunen, fylkesmannen og andre myndigheter:

- bruk av risiko- og sårbarhetsanalyser
- implementering av samfunnssikkerhet i samfunnsplanleggingen
- høgskolekurs innen temaet samfunnssikkerhet (i samarbeid med Høgskolen i Stavanger)

DSB kan også tilrettelegge for regionale kurs og seminarer i samarbeid med fylkesmannen. Direktoratet utarbeider metodiske verktøy, veiledere og eksempler (pilotstudier) for å forbedre samfunnsplanleggingsprosessen.

DSB har ansvaret for Sivilforsvaret. Ved krisesituasjoner kan sivilforsvaret bistå regionale og lokale myndigheter med mannskap og ressurser.

Tilskuddsordninger kommunen kan benytte seg av

DSB har ingen tilskuddsordninger innen sikring mot naturskader.

Regelverk og retningslinjer forvaltet av DSB og som er av betydning for kommunens forhold til sikringsarbeidet mot naturskader

- *Retningslinjer for fylkesmannens bruk av innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven – Sikkerhets- og beredskapsmessige hensyn i den kommunale planleggingen.*

Kontaktinformasjon

Postadresse: Postboks 8136 Dep, 0033 OSLO
Besøksadresse: Sandakerveien 12, Oslo
Telefon: 22 35 84 00
E-post: postmottak@dsb.dep.no
Internett: www.beredskapsnett.no

dsb

Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

Norges geologiske undersøkelser

Norges geologiske undersøkelser (NGU) er en forvaltningsinstitusjon under Nærings- og handelsdepartementet. Hovedoppgaven til NGU er å samle, bearbeide og formidle kunnskap om de fysiske, kjemiske og mineralogiske egenskapene til landets berggrunn, løsmasser og grunnvann. NGU utvikler og forvalter fritt tilgjengelige databaser om bl.a. skred/skredrisiko, mineralressurser, byggeråstoffer og grunnvannsressurser.

NGUs oppgaver relatert til sikring mot naturskader

NGU er landets fagdirektorat innen skredkartlegging. Fra 2004 skal NGU forvalte statens midler til skredkartlegging, samt initiere og koordinere kartleggingsprogrammer og -prosjekter.

NGU har ansvar for utvikling og drift av Nasjonal skred-database, som samler skreddata fra en rekke samarbeidende institusjoner. I skred-databasen bygges det opp et digitalt kartverk over alle kjente skredhendelser og risiko-områder. Informasjon og kart om skredhendelser og skredrisiko presenteres på www.skrednett.no.

NGU er engasjert i forskningsprosjekter knyttet til skredfare. Etaten deltar i International Centre of Geohazards (www.geohazards.no) som ledes av Norges Geotekniske Institutt (NGI).

Tjenester NGU tilbyr innen sikring mot naturskader

NGU gjennomfører skredkartlegging og risikovurdering. Prosjekter kan gjennomføres med delfinansiering fra kommunen, fylkeskommunen eller andre statlige etater. Informasjon og data fra slike prosjekter legges inn i den nasjonale skred-databasen og gjøres tilgjengelig for arealplanleggere og publikum på www.skrednett.no. Skrednett.no vil bli et verktøy for planleggere som ønsker oversikt over registrerte skredhendelser og faresoner.

Tilskuddsordninger kommunen kan benytte seg av

NGU har ingen tilskuddsordninger innen sikring mot naturskader.

Regelverk og retningslinjer forvaltet av NGU og som er av betydning for kommunens forhold til sikringsarbeidet mot naturskader

NGU forvalter ikke regelverk og retningslinjer.

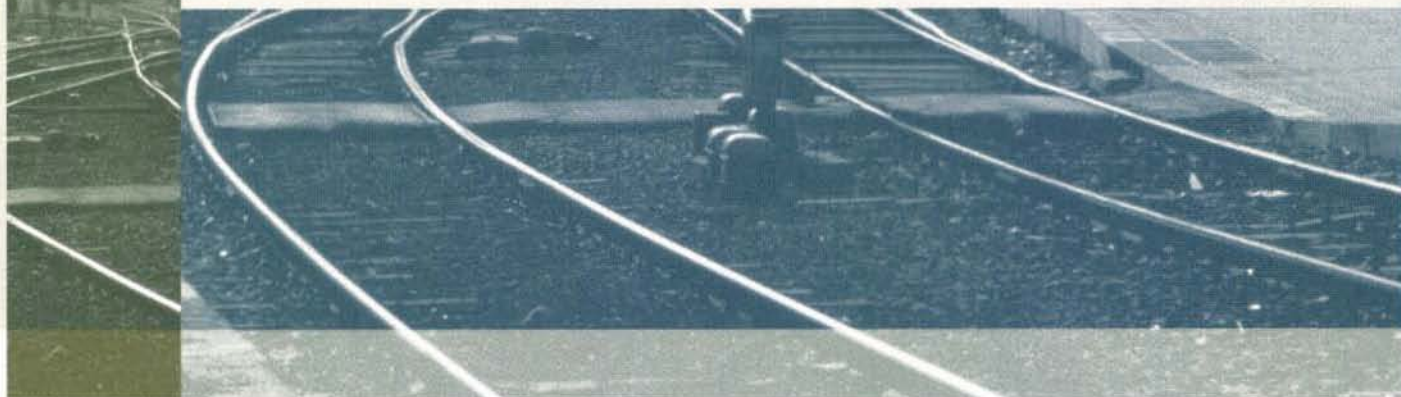
Kontaktinformasjon

Postadresse: 7491 Trondheim
Besøksadresse: Leiv Eirikssons vei 39, Trondheim
Telefon: 73 90 40 00
E-post: ngu@ngu.no
Internett: www.ngu.no

NGU
Norges geologiske undersøkelse

Jernbaneverket

Jernbaneverket (JBV) er et forvaltningsorgan under Samferdselsdepartementet. JBV forvalter det nasjonale jernbanenettet. Virksomheten til JBV omfatter drift, vedlikehold og investeringer i linjenettet. JBV har også ansvar for jernbanestasjoner og terminaler.

JBVs oppgaver relatert til sikring mot naturskader

JBV har ansvar for jernbanesporets tekniske utforming og driftsmessige tilstand slik at den ivaretar hensynet til en sikker trafikkavvikling. Der hvor jernbanesporet fremføres gjennom utsatte områder, skal det iverksettes tiltak for å oppnå tilstrekkelig sikkerhet. Det pågår et kontinuerlig arbeid for å gjøre jernbanelinjene mindre rasutsatte. Dette omfatter rutiner for tilstandskontroll, visitasjoner, samt gjennomføring av ulike rassikringstiltak. Tiltak til rassikring inngår som en naturlig del av vedlikeholdet. Dette omfatter løpende behov for fjellsikring, drenering og stabilisering av strandsoner.

Tjenester JBV tilbyr innen sikring mot naturskader

JBV sikrer jernbanen og tilhørende områder mot naturskader.

Tilskuddsordninger kommunen kan benytte seg av

JBV har ingen tilskuddsordninger innen sikring mot naturskader.

Regelverk og retningslinjer forvaltet av JBV og som er av betydning for kommunens forhold til sikringsarbeidet mot naturskader

JBV forvalter ikke regelverk og retningslinjer.

Kontaktinformasjon

Postadresse: Postboks 1162 Sentrum, 0107 Oslo
Besøksadresse: Stortorvet 7, Oslo
Telefon: 22 45 51 00
E-post: jernbaneverket@jbv.no
Internett: www.jernbaneverket.no

JBVs kontakt overfor kommunen ivaretas via Jernbaneverkets regionkontor.

Adresser finnes på JBVs internettside.

Jernbaneverket

Statens vegvesen

Statens vegvesen er ledet av Vegdirektoratet, som er et frittstående direktorat under Samferdselsdepartementet. Statens vegvesen har ansvar for planlegging, bygging, drift og vedlikehold av riks- og fylkesvegnettet, samt tilsyn med kjøretøy og trafikanter. Etaten utarbeider bestemmelser og retningslinjer for vegutforming, vegtrafikk, trafikantopplæring og kjøretøy. Vegvesenet har ansvar for riksferjetilbudet.

Vegvesenets oppgaver relatert til sikring mot naturskader

Vegdirektoratet er sentralmyndighet for riksvegene; fylkeskommunen er vegmyndighet for fylkesvegene, og kommunen er vegmyndighet for de kommunale vegene. Vegdirektoratet har ansvar for å sikre vegene i forhold til naturskader ved planlegging og vedlikehold.

Tjenester Vegvesenet tilbyr innen sikring mot naturskader

Vegvesenet tilbyr tjenester knyttet til tiltak som gjelder vegvesenets ansvar som myndighet for vegnettet.

Tilskuddsordninger kommunen kan benytte seg av
Vegvesenet har ingen tilskuddsordninger innen sikring mot naturskader.

Regelverk og retningslinjer forvaltet av Vegvesenet og som er av betydning for kommunens forhold til sikringsarbeidet mot naturskader

- Vegloven, forskrifter og retningslinjer som gjelder riksvegnettet.

Kontaktinformasjon

Postadresse: Postboks 8142 Dep, 0033 OSLO
Besøksadresse: Brynsengfare 6A, 0667 Oslo
Telefon: 22 07 35 00
E-post: firmapost@vegvesen.no
Internett: www.vegvesen.no

Statens vegvesens kontakt med kommunen ivaretas via det lokale distriktsvegkontor. Adresser finnes på Vegvesenets internettside.

Statens vegvesen

Publikasjoner vedrørende temaet sikring mot naturskader

Statens naturskadefond

- Statens naturskadefond (informasjonsbrosjyre)
- Årsmeldinger fra styret for Statens naturskadefond
- Sikring mot naturskader (ECON, 2001)
- Sikring mot naturskader- ansvar og roller (Statens landbruksforvaltning, 2003)

Oppdatert oversikt finnes på www.naturskadefondet.no og www.slf.dep.no

Norges vassdrags- og energidirektorat

- Retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder (NVE retningslinjer 1/1999)
- Veileder for arealplanlegging i tilknytning til vassdrag og energianlegg (Veileder 3/1999)
- Faktaark om NVEs behandling av kommuneplaner (Fakta 4/2002)
- Faktaark om NVEs bistand til sikrings- og miljøtiltak i vassdrag (Fakta 2/2001)
- Faktaark om vurdering av fare og bruk av flomsonekart ved arealplanlegging (Dialog 2/2000)
- Fakta om flomsonekartprosjektet (Dialog 5/2000)
- Fakta om program for økt sikkerhet mot leirskred (Fakta 1/2002)

Oppdatert oversikt finnes på www.nve.no

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

- Veileder i kommunale risiko- og sårbarhetsanalyser
- Systematisk samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid
- Veileder for kriseplanlegging i kommunen
- Robuste lokalsamfunn - muligheter og arbeidsmetoder for kommunen
- Grovkartlegging av ulike utfordringer som har betydning for arbeidet med ras og skred
- Retningslinjer for fylkesmannens bruk av innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven – Sikkerhets- og beredskapsmessige hensyn i den kommunale planleggingen

Oppdatert oversikt finnes på www.beredskapsnett.no

Norges geologiske undersøkelser

- Klimaendringer kan påvirke skredfare
- NGU Rapport 2002.058
- Leirskred - sett fra en geologisk og geoteknisk synsvinkel
- NGU Rapport 2002. 040
- I fokus nr. 1 2003
- Fjellskred

Ytterligere oversikt finnes på www.ngu.no

Jernbaneverket

- NTP 2006-2015 Strategiske analyser, virkninger av klimaendringer for transportsektoren, forstudie (2002)
- Kjente rasfarlige strekninger (1998)

Statens vegvesen

Vegdirektoratet har utarbeidet en egen håndbokserie, som finnes på direktoratets nettside: www.vegvesen.no/vegnormaler. Andre publikasjoner er å finne på www.vegvesen.no/fakta/ publikasjoner.

Etatenes forhold til kommunale planprosesser i medhold av plan- og bygningsloven

Norges vassdrags- og energidirektorat

Planer og byggesaker som kan bli berørt av fare knyttet til vassdrag, skal legges frem for NVE. NVE kan fremme innsigelse mot planer som ikke tar tilstrekkelig hensyn til disse farene.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen er DSBs regionale ledd og forvalter i hovedsak rollen som høringsinstans og innsigelsesmyndighet på området samfunnssikkerhet. Når det gjelder høringsinstans til konsekvensutredninger, vil også fylkesmannen normalt forvalte rollen som høringsinstans. Ved utbygginger av nasjonal betydning kan imidlertid DSB velge å være selvstendig høringsmyndighet i tillegg til fylkesmannen.

Jernbaneverket

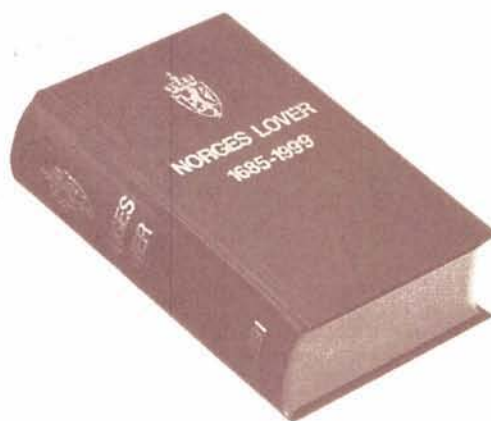
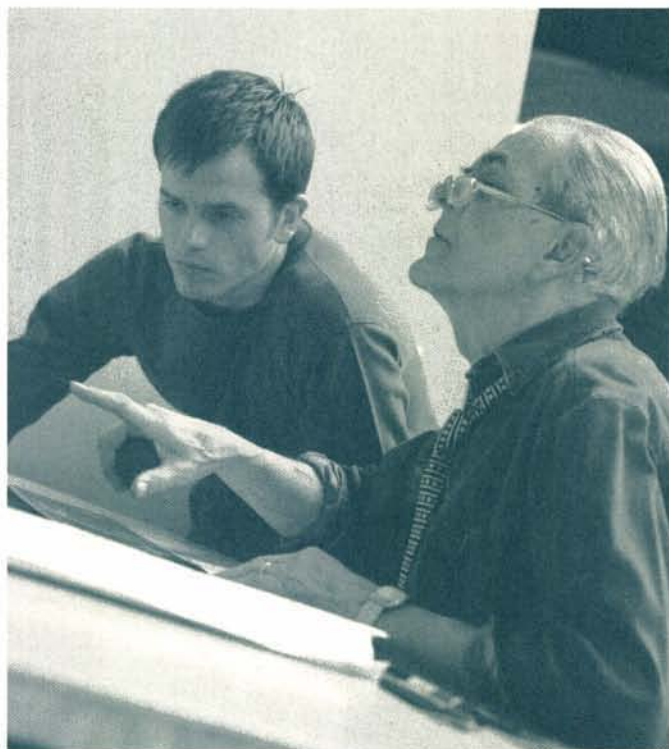
JBV skal være høringsinstans i byggesaker, reguleringsplaner etc. ved bygging i nærheten av jernbanen.

Statens vegvesen

Vegvesenet er høringsinstans i forbindelse med tiltak som kan/vil berøre det vegnettet som vegvesenet er ansvarlig for.

Andre

Styret for Statens naturskadefond og Norges geologiske undersøkelser er ikke høringsinstanser i kommunale planprosesser.

En brosjyre fra

- Styret for Statens naturskadefond / Statens landbruksforvaltning (SLF)
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Norges geologiske undersøkelser (NGU)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Jernbaneverket (JBV)
- Statens vegvesen

Brosjyren er finansiert av Styret for Statens naturskadefond

Jernbaneverket
Biblioteket

09TU11267

103505